

[Udenrigsministeren]

Det sovjetiske argument mod rumforsvaret har her været det, at USA med dette system netop ønskede at erhverve sig en offensiv kapacitet, altså en evne til at gennemføre et så lammende førsteslag mod de sovjetiske atommissiler, at gengældelse var udelukket. Så kan man selvfølgelig sige, at denne sovjetiske betragtning jo nok havde virket stærkere, hvis Sovjetunionen ikke selv havde bedrevet så meget forskning på dette område, men det er selvfølgelig en anden sag.

Tilbage står dog under alle omstændigheder, at enhver udvikling, som på den ene eller den anden måde ville forbedre den ene parts muligheder for at gennemføre et førsteslag, ikke ville kunne betegnes som andet end yderst destabiliserende. Netop derfor er det så vigtigt, at der allerede i forskningsfasen bliver ført seriøse og reelle drøftelser om disse spørgsmål mellem USA og Sovjetunionen, og dette er for regeringen et af de afgørende punkter, som jeg skal vende tilbage til.

Men alle disse spørgsmål vedrørende SDI bør ikke få os til at overse, at den eksisterende situation på det nukleare område også kender mange ubesvarede spørgsmål, og at vi tykkeligvis ikke har gjort erfaringer, som ville tillade os at besvare dem bedre. Det er derfor nok ganske tvivlsomt, om det er muligt, endsige tilrådeligt, at tilrettelægge praktisk politik på grundlag af mere eller mindre sikre formodninger eller antagelser, som er affødt af denne type spørgsmål.

Jeg mener, det er nok så rationelt at nærme sig problemkredsen fra en anden kant, nemlig ved fortsat at tage udgangspunkt i hævdundne danske synspunkter på nedrustningsområdet. De slutninger, det så fører til, er:

For det første at et våbenkapløb i rummet må undgås.

For det andet at ABM-aftalen må overholdes, sådan at der ikke sker udvikling, afprøvning eller udplacering af forsvarssystemer i rummet, og at det således undgås, at der opstår et kapløb mellem nye offensive og nye defensive systemer.

For det tredje at USA og Sovjetunionen i Genève må nå til enighed om foranstaltninger, som sikrer gensidig tilbageholdenhed og fastlægger begrænsninger, som hindrer et sådant våbenkapløb i at opstå.

For det fjerde at selv om forskningsvirksomhed ikke lader sig kontrollere, må både USA og Sovjetunionen medvirke til, at forskningen ikke får sådan et omfang og sådan en retning, at der alligevel opstår et kapløb på rumbaserede våben.

På den baggrund var det også, at regeringen fandt det meget tilfredsstillende, at det i den amerikansk-sovjetiske fælleserklæring fra den 8. januar i år direkte hed, at formålet med de forestående forhandlinger i Genève om atomvåben og våben i det ydre rum er »at forhindre et våbenkapløb i rummet og standse det på jorden ved at begrænse og reducere atomarsenalerne med det endelige formål at eliminere atomvåbnene fuldstændigt«.

I de konsultationer, som foregår inden for NATO, har den danske regering – ligesom f.eks. den norske og på det seneste også den britiske – fremført synspunkter af denne art, og det agter vi fortsat at gøre med al mulig vægt. Navnlige tillægger vi det betydning, at forhandlingskontakten mellem supermagterne i hele dette fremtidsteknologiske spørgsmål ikke blot opretholdes, men også gives et reelt indhold, og det må i denne fase være det helt centrale.

Dette spørgsmål er så væsentligt, at det ikke må tilsløres af forhandlingstaktiske manøvrer, som selvfølgelig også hører denne fase til. F.eks. er det klart, at Sovjetunionen gennem sine udtalelser har forsøgt – og formentlig også fortsat vil forsøge – at spille på interesseforskellene inden for alliancen i dette spørgsmål og her især tænkelige interesseforskelle mellem USA og dets vesteuropæiske allierede. Men endnu vigtigere end dette forhandlingstaktiske spil er dog, at man fra amerikansk side i gentagne officielle udtalelser har understreget, at det strategiske forsvarsinitiativ som et af sine vigtigste formål har at fremme stabiliteten ved at gå fra forestillingen om en gensidigt sikret ødelæggelse til forestillingen om gensidig sikkerhed. Når det er tilfældet, må det netop fordre, at USA og Sovjetunionen drøfter alle disse spørgsmål løbende, også forskningen, for alene derved er det muligt at sikre sig den fornødne politiske styring.

Men når jeg hermed har søgt at beskrive regeringens holdning til det strategiske forsvarsinitiativ, har jeg alligevel kun besvaret en del af et bredere problem, for det er ikke